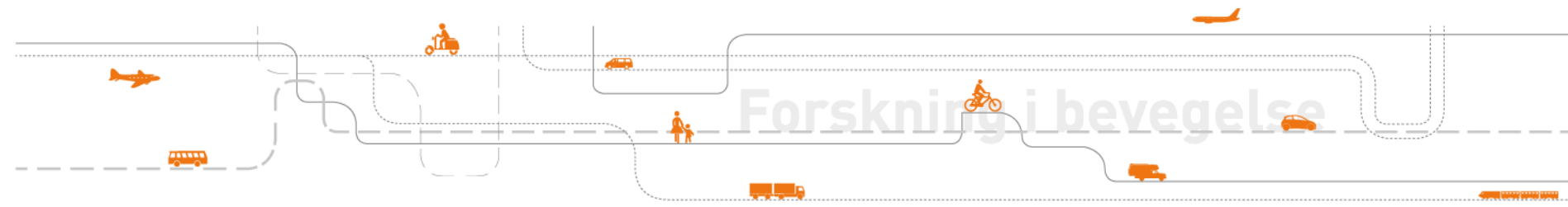

Transportutvikling – tenker vi nytt?

Gunnar Lindberg

Tenker vi nytt?

- Del 1- vekten av fremtiden øker
- Del 2 – drivkrefter for ny transport teknologi
- Del 3 – drivkrefter for nye transportbehov
- Del 4 – Hvem skal tenke nytt?

Tenker vi nytt – del 1

Tabell 1.1 Rammefordeling statlige midler. Årlig gjennomsnitt. Mill. 2013-kr.

	NTP 2010–2013 inkl. komp. mva. ¹	Saldert budsjett 2013 inkl. komp. mva.	NTP 2014–2023 inkl. komp. mva.
Vegformål ²	19 148	20 936	31 155
Jernbaneanverket	9 872	11 275	16 781
Kystverket	1 108	1 251	1 940
Sum	30 128	33 462	49 876
Belønningsordningen		673	923
Sum statlige midler	30 128	34 135	50 799
Annen finansiering (anslag)	7 056	9 525	9 800

+48,81%

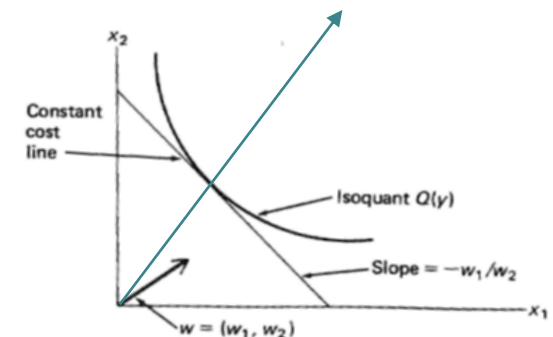
+48,83%

+55,08%

¹ Beløpet til vegformål er beregnet ved å ta utgangspunkt i gjennomsnittlig årlig ramme til vegformål i Nasjonal transportplan 2010–2013, jf. også Prop. 1 S (2012–2013), s. 48. Mva.-kompensasjonen for bompenger er beregnet ved å ta utgangspunkt i gjennomsnittlig bompengenivå i de fire samme årene. Dette beløpet – 1 122 mill. kr – inngår i beløpet til vegformål.

² Post 35 Bjørvika er holdt utenfor, jf. at posten heller ikke inngår i rammene i Nasjonal transportplan 2010–2019

Efter så mycket arbete och kompetens – ær detta avvægningen før Norges framtida transportsystem?

Hvem tenker ikke nytt?

Tabell 15: Gjennomsnittlig nettonytte per budsjettkrone og andel lønnsomme prosjekter

	Norge		Sverige	
	Gjennomsnittlig NNK	Andel lønnsomme prosjekter (NNK>0)	Gjennomsnittlig NNK	Andel lønnsomme prosjekter (NNK>0)
Samtlige valgte prosjekter	-0,18	31 %	0,36	56 %
Bundne prosjekter	-0,18	34 %	0,50	66 %
Øvrige prosjekter i planen	-0,17	22 %	0,83	74 %
Prosjekter med tilgjengelighet som hovedformål (>60 % av nytte er tilgjengelighetsnytte)	-0,08	38 %	0,49	61 %
Prosjekter med blandet hovedformål (både trafiksikkerhet og tilgjengelighet står for minst 40 % av nytten)	-0,59	4 %	0,16	52 %
Prosjekter med trafiksikkerhet som hovedformål (>60 % av nytte er trafiksikkerhetsnytte)	-0,69	6 %	0,18	47 %

Kilde: Welde et al 2013

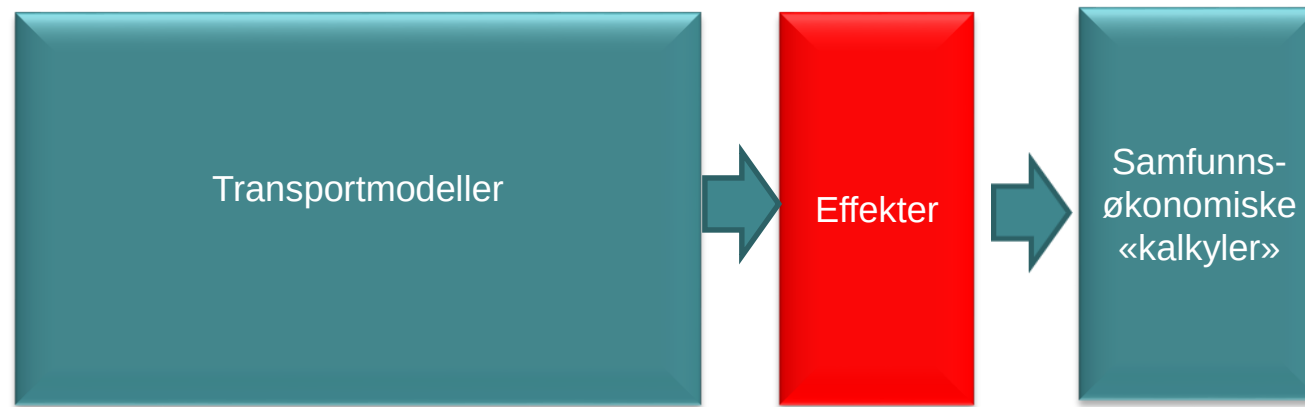
Vi tenker nytt - Vi bruker i ikke de underlag som tas frem!

Er det for at underlagene ikke tenker nytt?

Njae – det tror ikke jeg (her finns andre drivkrefter)

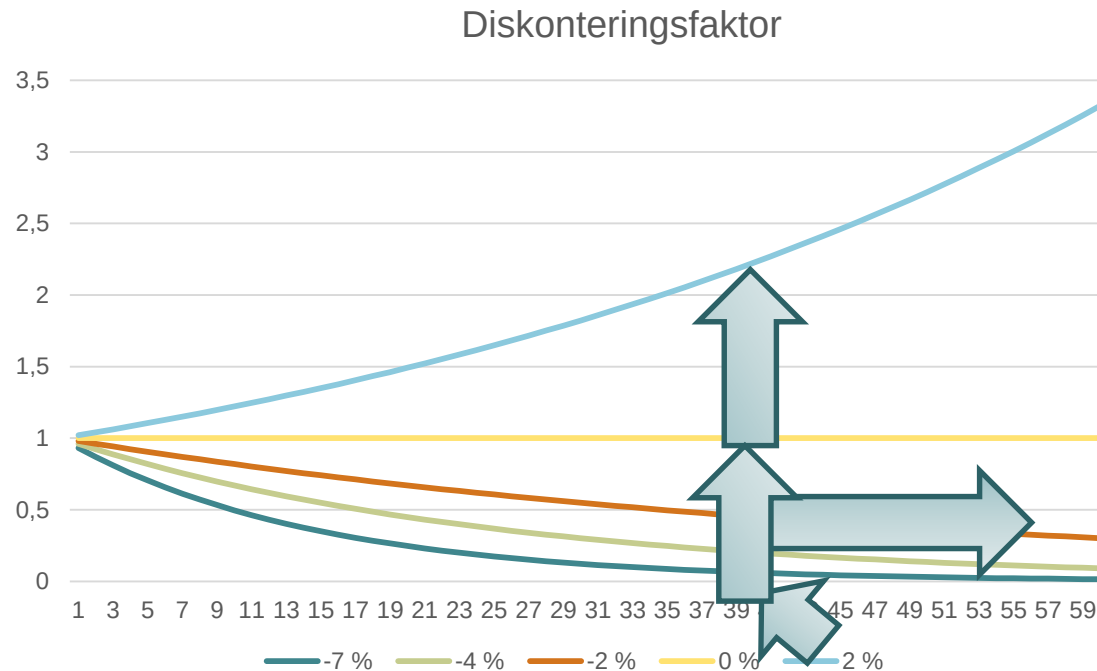
Modellene og metodene i planeringen er State-of-the-art – og kan brukes for at tenke nytt

- State-of-the-art > Transportmodeller
- State-of-the-art > Samfunnsøkonomiske kalkyler

Effektmodeller og prognoser

- Lavere rente
- Kanskje realverdi justering
- Lengre prosjektid

Er det noe som endres i fremtiden blir det viktigere for dagens beslut

Tenker vi nytt (del 2) om effekter ?

- Hva er det som driver teknologien?
  - *Tiden*
  - *Og økt velferd*
  - *(Dieselgate)*

- *Beethoven*
- Ca 40 min

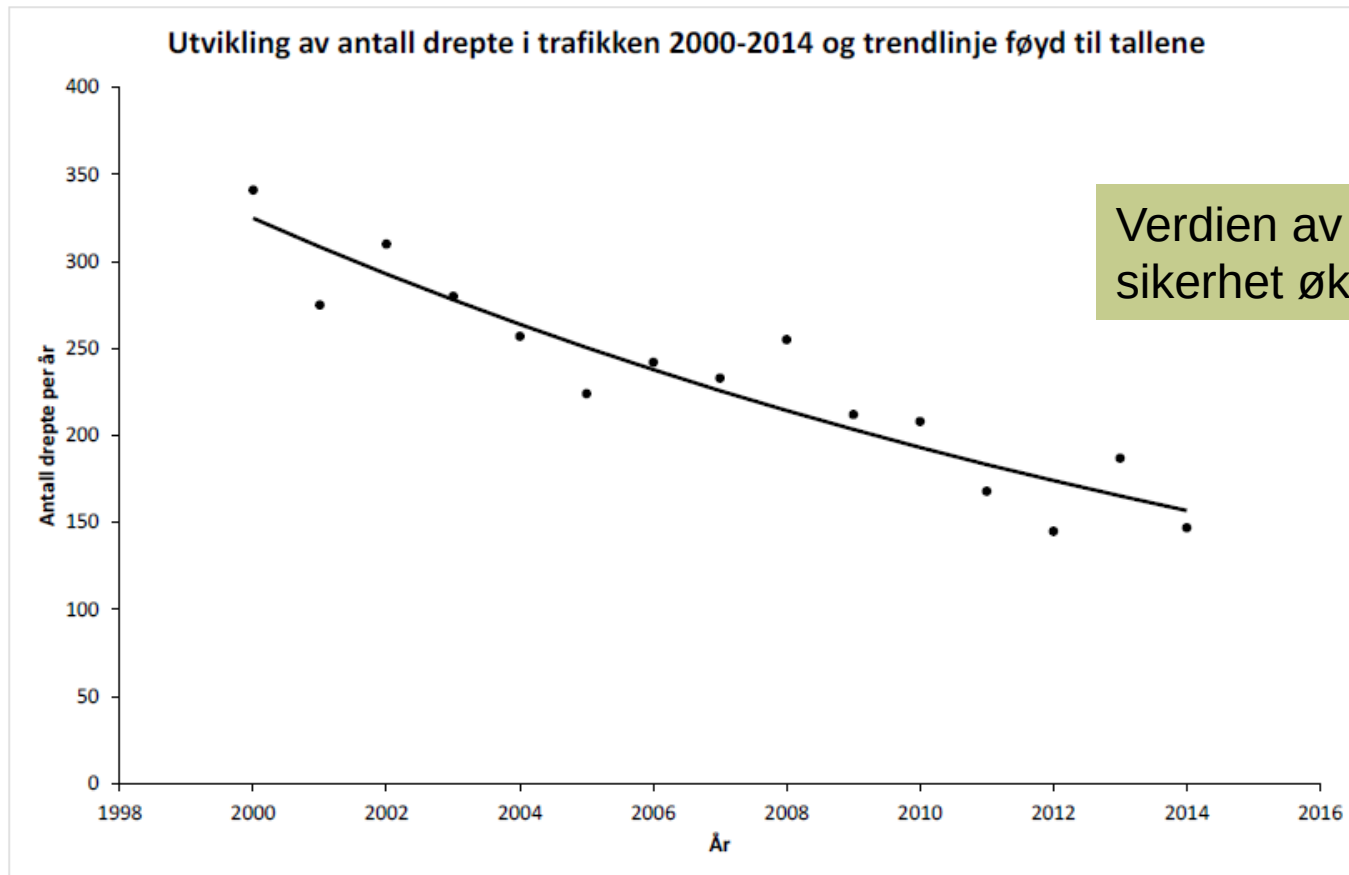
14.

= 160 min

Verdien av tid
øker!

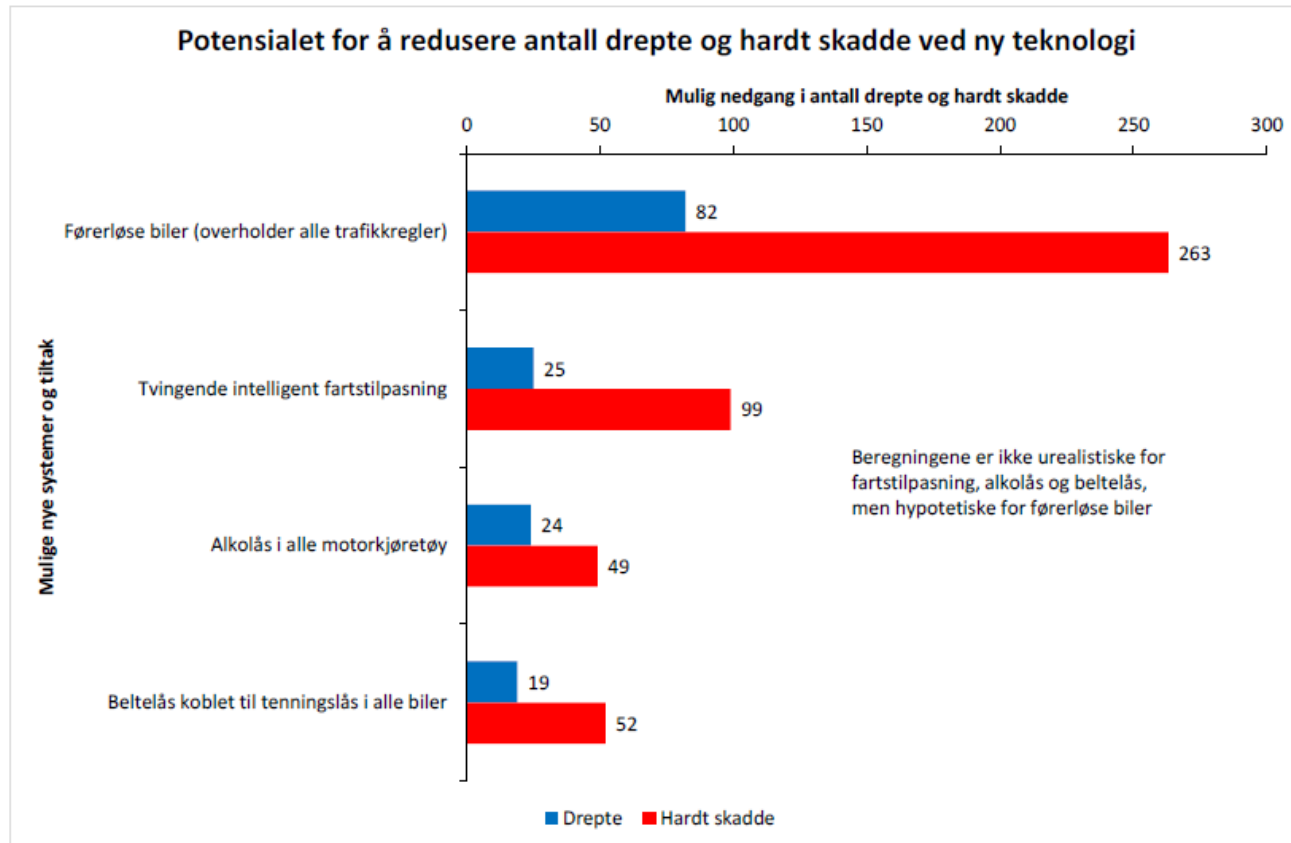
Risiko - Norge har kommet langt ...

Figur 5: Utvikling av antall drepte i trafikken 2000-2014 og trendlinje som beskriver utviklingen

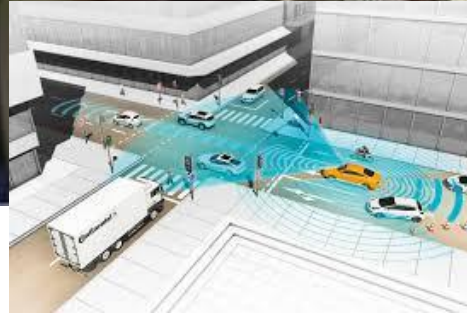
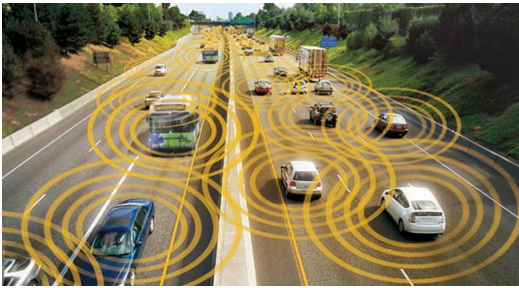
Veitiltak – Kjøretøytiltak – Kontrolltiltak

Men det store løftet kan komme med ny teknologi

Figur 10: Mulig nedgang i antall drepte eller hardt skadde med nye tiltak

Automatisk bil - fordi du kan bruke tiden (og de har høy sikkerhet)

➤ *Individuell transport blir kollektiv transport*

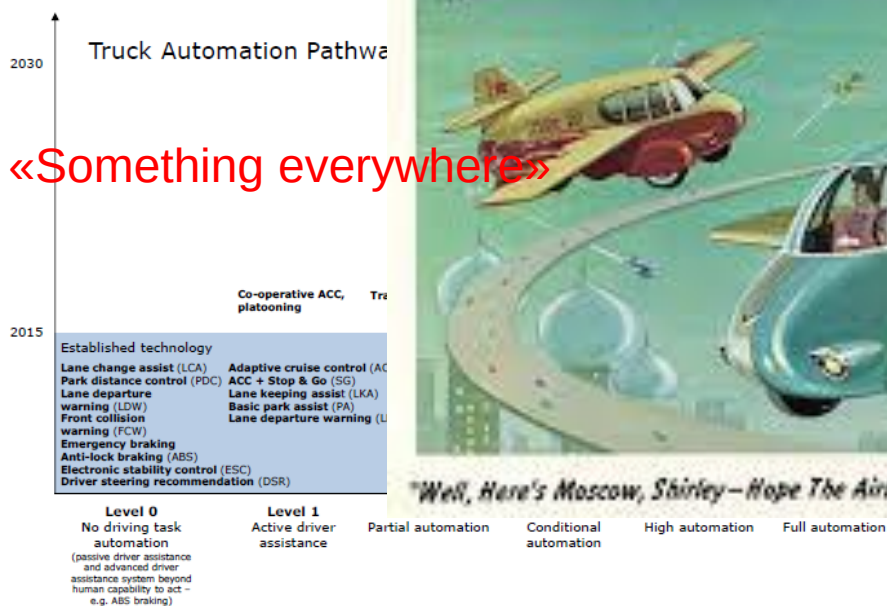

To alternative veier:

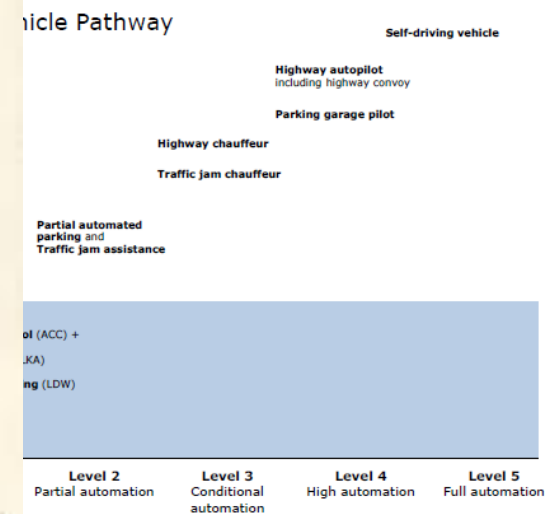
1. «Something everywhere» – motorveier
2. «Everything somewhere» - byer

Source: Based on CityMobil2 project (CityMobil2, 2015)

Infrastrukturen vi velger å bygge i dag, vil bli bygget 2020 og vare til 2060-2100.

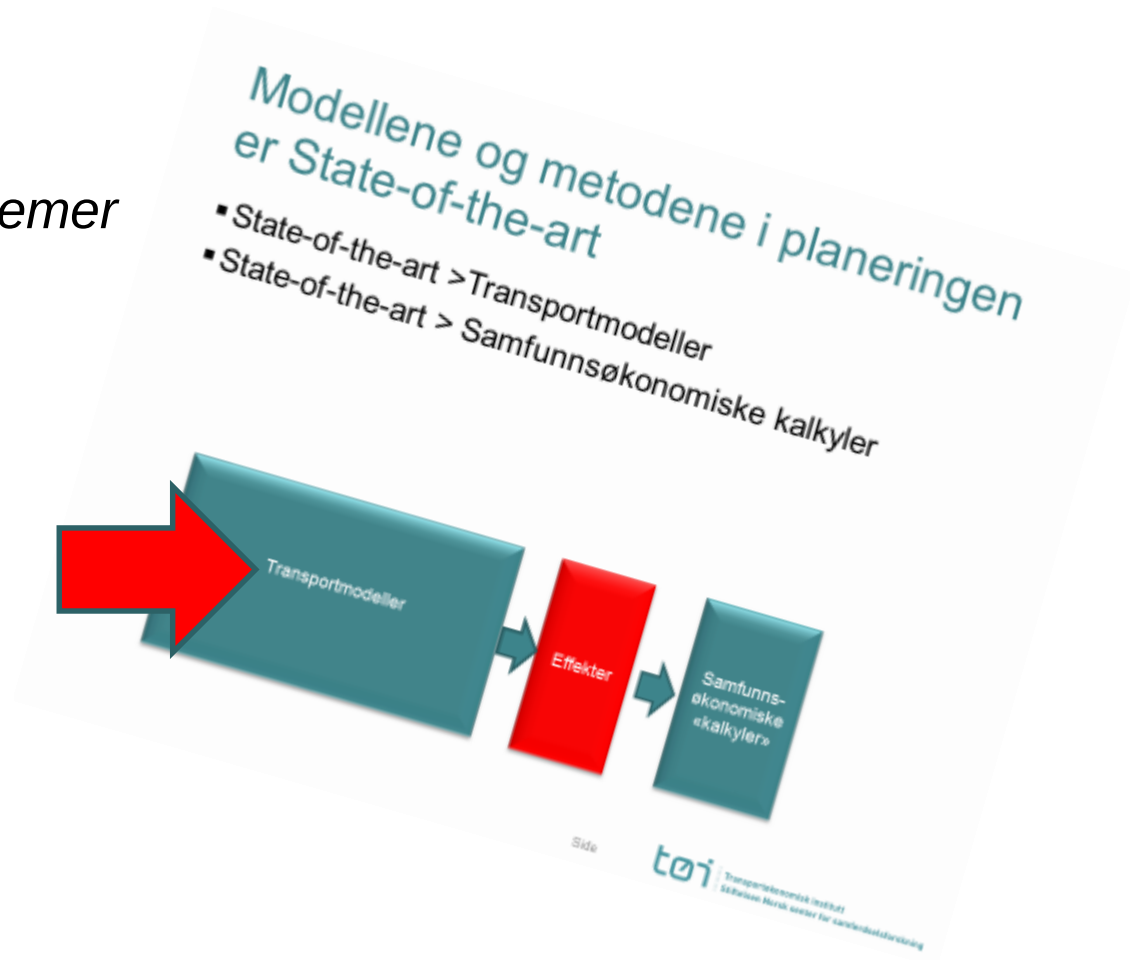

Har det noe konsekvenser?

- Kapasitet på motorveier?
- Gule striper?
- Hvor tett skal vi bygge Metro stasjoner
  - *Vi kan i dag gå 600 m til kollektivtransport. Med «people mowers»....?*
- ....
- Regulering og organisering
- Er dette noe for Norge?
  - *A= Kjøretøy/lengde infrastruktur*
  - *Stor A > legg kostnadene på infrastrukturen*
  - *Liten A > legg kostnadene i kjøretøyet*

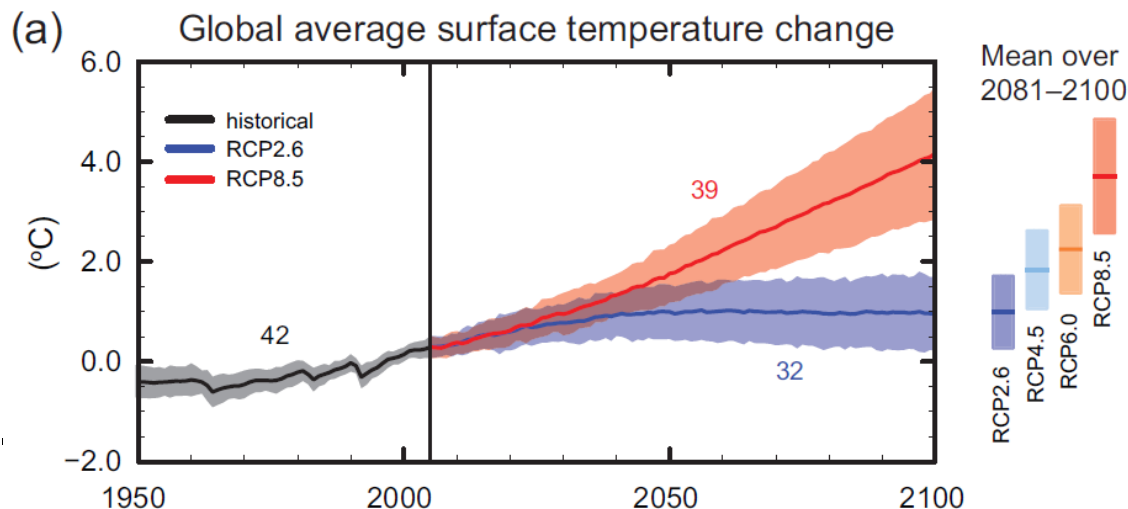
Tenker vi nytt (del 3) om behov av transporter?

- Klima
  - *Produksjonssystemer*
  - *Tunge kjøretøy?*

KLIMA – «IPCC Assessment Report 5»

- Om ikke utslippen reduseres kraftig risikerer vi en global oppvarmning på mellom 3.7 og 4.8 grader innen 2100 sammenlignet med perioden 1850-1900.
- 2 grader...
- Utslippen må være 40-70% lavere i 2050 enn i 2010 og fortsette nedover.

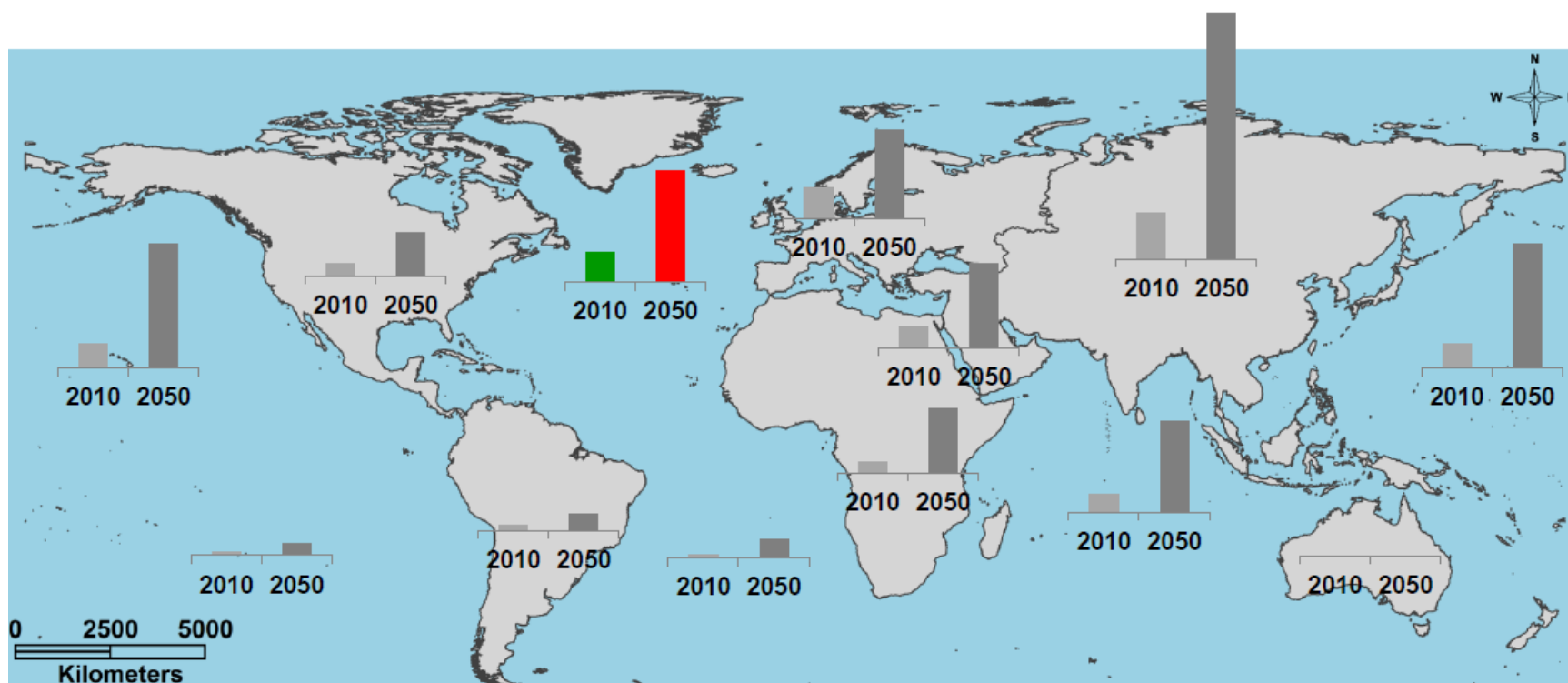

Internasjonal handel

- Internasjonal handel øker hurtigere enn BNP
  - *Handel har økt 27 ganger fra 1950 – 2010*
  - *3X hurtigere enn BNP*
- *Økt inntøkt og differensiering*
- *Stordriftsfordeler og lavere (relative) transportkostnader*
- *OECD forecast*
  - *Økning i internasjonal godstransport 4,3 ganger 2010 – 2050 (tkm)*
  - *Nya mønster*
  - *Og mer «hinterland» transport (10%)*

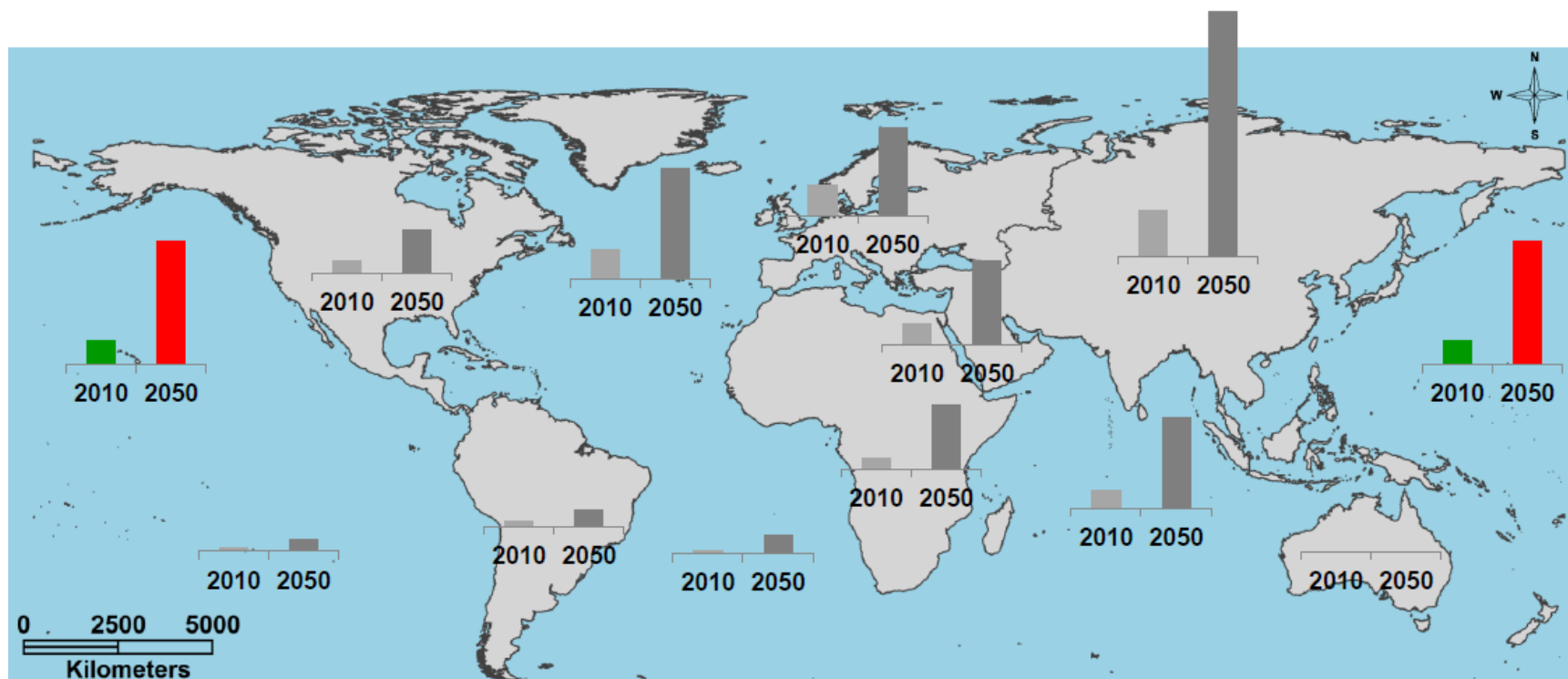

North Atlantic remains important, but...

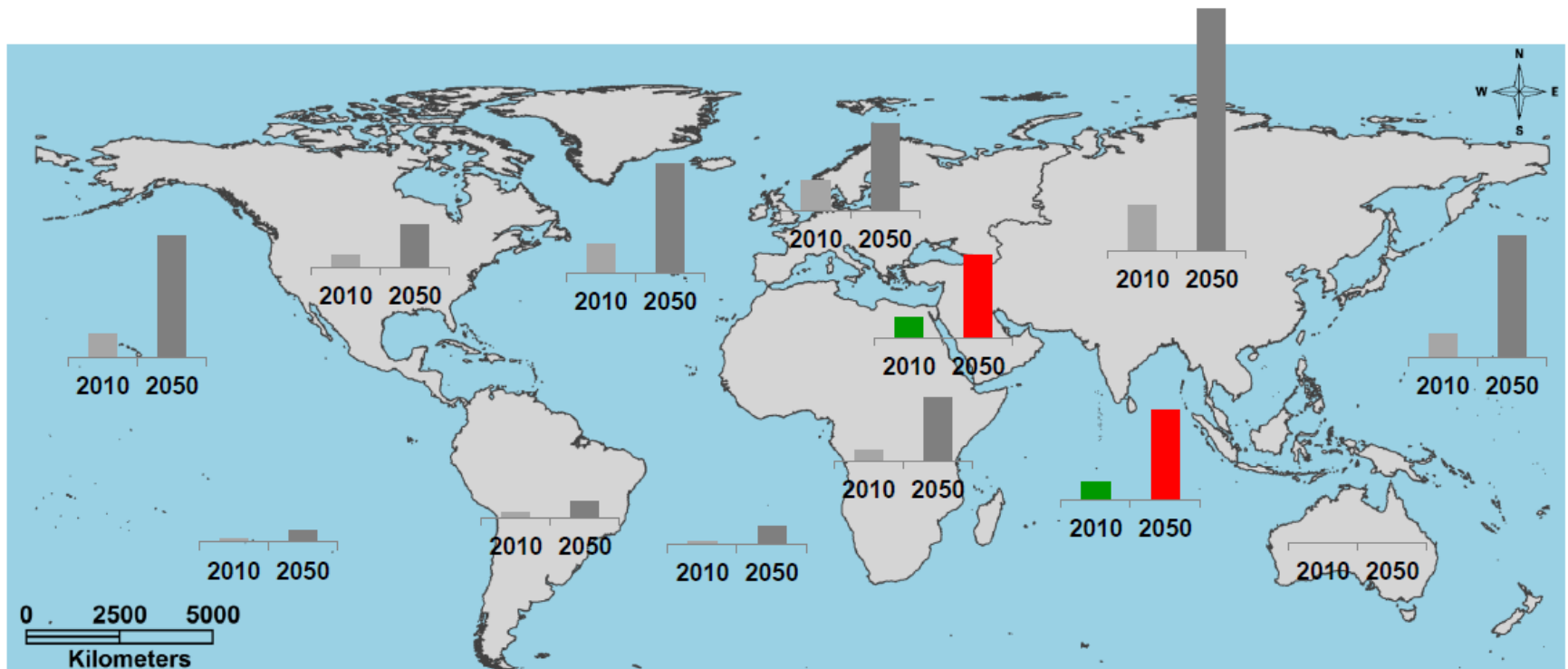

Source: Jari Kauppi OECD/ITF

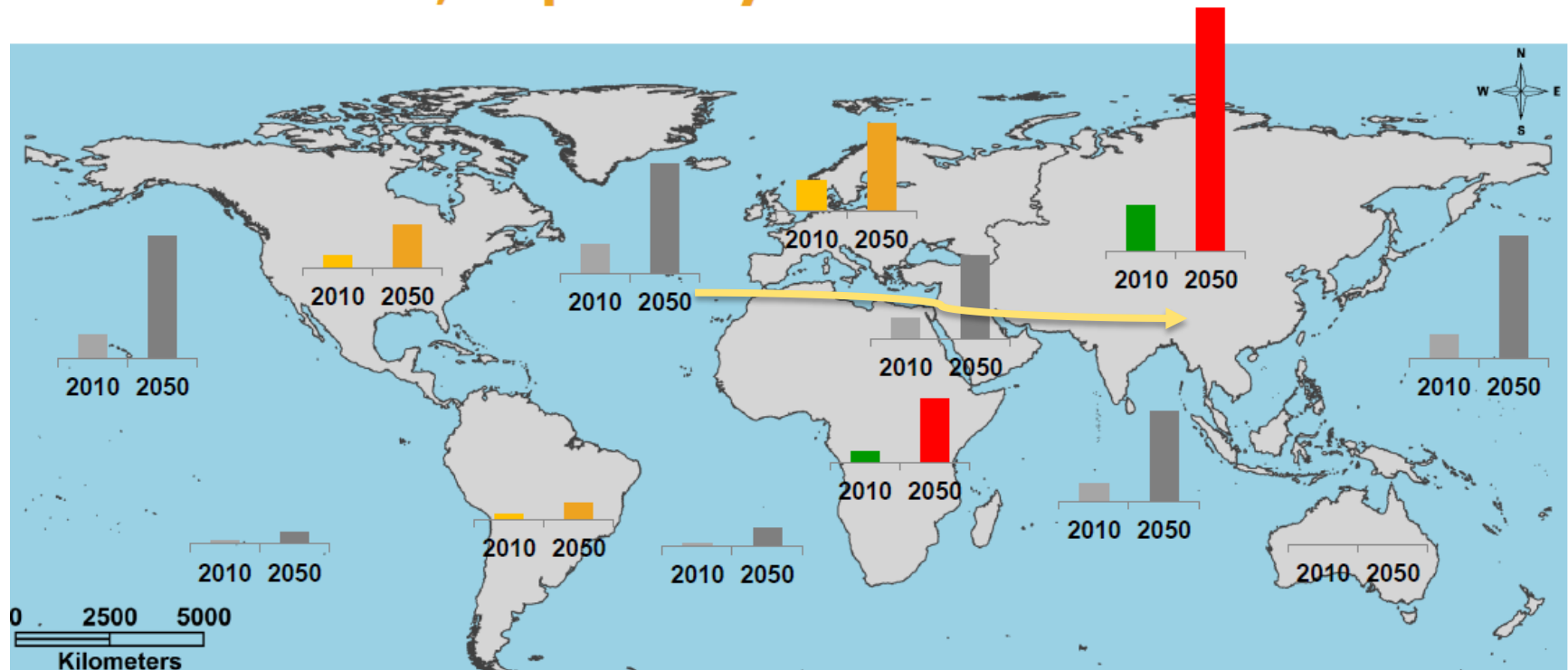
North Pacific surpasses North Atlantic volume

Strong increase in volume in the Indian Ocean and the Suez Canal

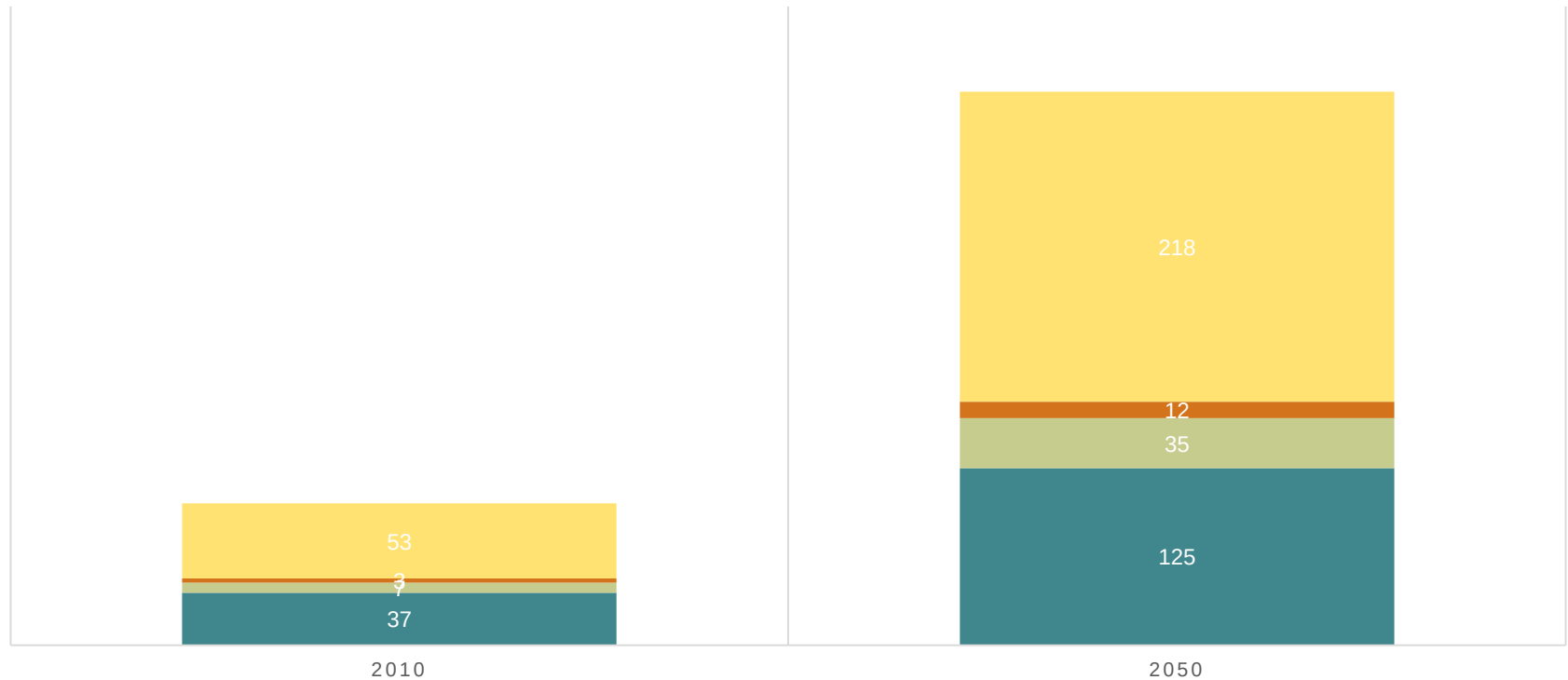
Significant future pressure for inland connections, especially in Asia and Africa

Global handel / Klima

ØKNING I CO2 UTSLIPP FRA INTERNASJONAL HANDEL (TOTALA UTSLIPP 2010 = INDEX 100)

■ Sjøfart ■ Luft ■ jernbane ■ Veg

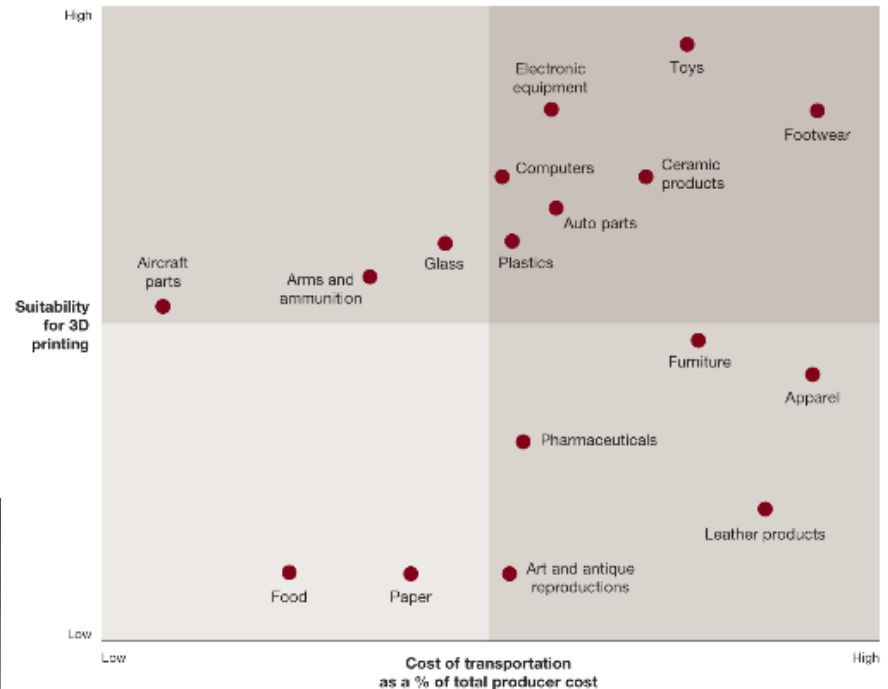

Økning i internasjonal godstransport med over 4 ganger til 2050

- *Økt inntøkt og differensiering*
- *Stordriftsfordeler og lavere (relative) transportkostnader*
- Koblingen BNP vekst og handel/transport?
  - *Lavere kapitalkostnader?*
  - *Økte energi- og transportkostnader?*
    - Kan gi nye logistikk-mønstre (mer lager)
- Ny teknikk
  - *3D-printer?*

Nye produksjonsprosesser – «3D printing»

- Inga skal fordeler > spesialisert lokal produksjon
- Mer «custom design»
- Vegtransport påvirkes
- Lang frem i tiden for at konkurrere med tradisjonell produksjon med skal fordeler

Kilde: PWC

- Eller så blir det nye kjøretøy...

Modulvogntog – større lastebiler gir miljø- og effektivitets fordeler

Sverige prøver 30 m / 90 ton

Elektrifisering

Har det noe konsekvenser?

- «3D-printing»
  - *Mindre distribuert transport*
  - *Mer «bulk»*
- Mer klimavennlig teknologi på tunge kjøretøy
  - *Jernbanens rolle?*

Alt dette kan vi analysere med basen i dagens kunnskap, modeller og metoder.

Tenker vi nytt (del 4) – hvem (hvordan) skal tenke nytt?

- Scenarioteknikk

- *SHELL scenarier > no proactive steps*
- *1973 Yom Kippur > «they where emotionally prepared for such an event»*
- *React quicker*

- MonteCarlo simulering

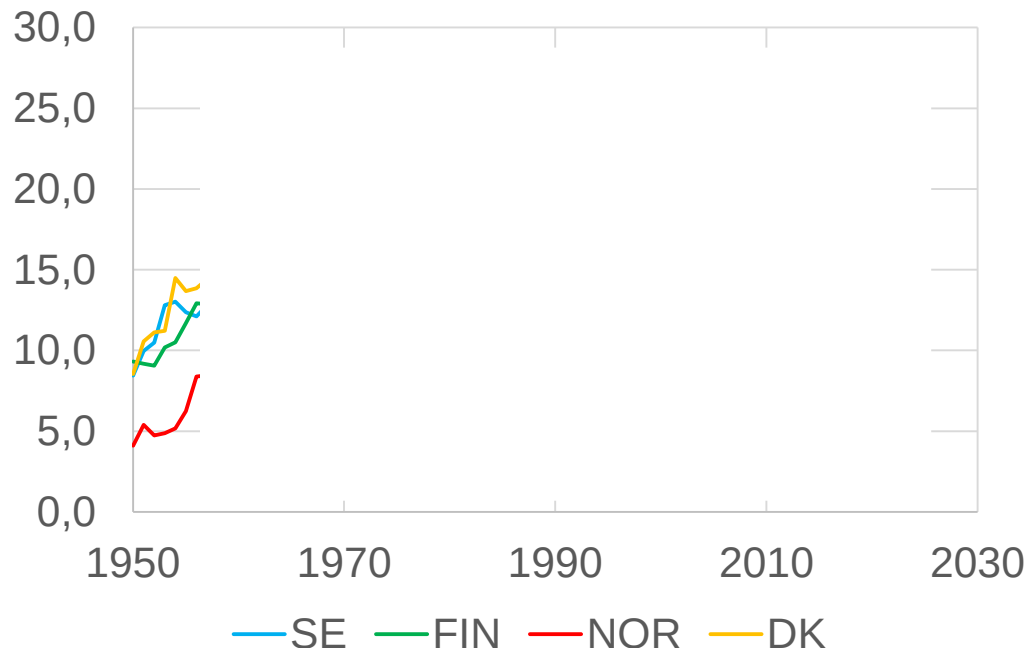
- *Eurovignette direktivet (køprising)*

- Real Options

- *Gi et verdi på alternativer*

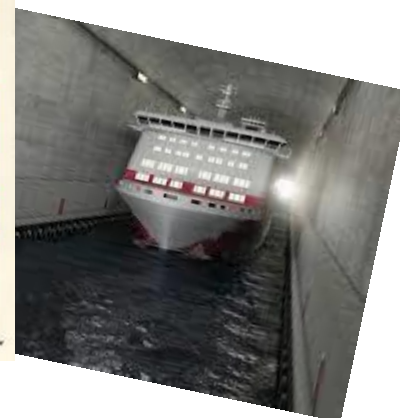
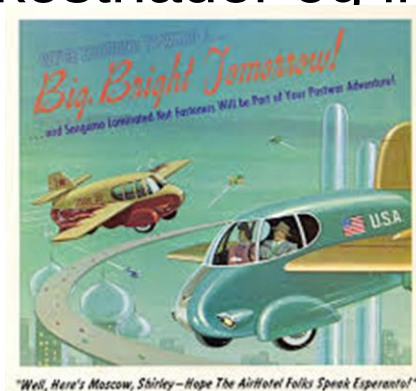
Men det er vanskelig at tenke nytt – også ex post – eksempel Trafikksikkerhet

Persons killed in road traffic
accidents reported by police per 100
000 inhabitants

Hvem skal tenke nytt?

- Den som tar beslutningen
- Og som må ha et ansvar for kostnader og interesse av nytter...
- ...over lang tid.

- Så då handler det om at tenke nytt om organiseringen av sektoren!

Tabell 15: Gjennomsnittlig netto nytte per budsjettkrone og andel lønnsomme prosjekter

	Norge		Sverige	
	Gjennomsnittlig NNK	Andel lønnsomme prosjekter (NNK>0)	Gjennomsnittlig NNK	Andel lønnsomme prosjekter (NNK>0)
Samtlige valgte prosjekter	-0,18	31 %	0,36	56 %
Bundne prosjekter	-0,18	34 %	0,50	66 %
Øvrige prosjekter i planen	-0,17	22 %	0,83	74 %
Prosjekter med tilgjengelighet som hovedformål (>60 % av nytte er tilgjengelighetsnytte)	-0,08	38 %	0,49	61 %
Prosjekter med blandedt hovedformål (blåde trafiksikkerhet og tilgjengelighet står for minst 40 % av nytten)	-0,59	4 %	0,16	52 %
Prosjekter med trafiksikkerhet som hovedformål (>60 % av nytte er trafiksikkerhetsnytte)	-0,69	6 %	0,18	47 %

- Tack